

Таким чином, можна зробити висновок, що поєднання в роботі клініки таких цілей як забезпечення населення кваліфікованою та безкоштовною правовою допомогою, формування правової культури та правосвідомості серед населення, можливість набувати практичні навички студентами-юристами, посилює роль юридичних клінік в системі безоплатної правової допомоги. На сучасному етапі роль юридичної клініки у наданні безоплатної первинної допомоги є вагомим, оскільки існування такого суб'єкту надання правової допомоги на території, де зосереджена велика кількість внутрішньо переміщених осіб, які потребують правової допомоги, є необхідною. Досвід Юридичної клініки «PRO BONO» підтверджує важливість існування даного суб'єкта в Луганській області, оскільки основу клієнтської бази становлять саме внутрішньо переміщені особи.

1. Офіційний сайт Міністерства юстиції України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/rozvitok-sistemi-bpd-zorientovaniy-na-potrebi-gromadyan-ta-gromad>.

2. Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/news/15928.html>.

Овсянік Анастасія Віталіївна,
курсант

Науковий керівник –

Уткіна Г.А., доц., к.е.н.,

доцент кафедри

спеціальних дисциплін

Криворізького факультету ДДУВС

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

За останні роки збільшилася чисельність поліцейських, що постраждали в наслідок виконання службових обов'язків. Тому захист честі та гідності працівників поліції – це дуже гостра та актуальна проблема. Однією із причин є нестабільна соціально-економічна ситуація у країні, а також стала думка щодо працівників поліції, через негативний досвід, який залишився ще з часів міліції. У зв'язку з такою дум-

кою - неповага та прискіпливе відношення переслідують працівників на кожному кроці.

Практичне забезпечення безпеки служби, праці та життя працівників органів внутрішніх справ вимагає наукового підходу до розв'язання існуючих у цій сфері проблем. Найперше завдання науки полягає у визначенні сутності поняття цього явища. Лише на цій підставі можуть бути правильно розв'язані всі теоретичні й практичні питання наукового, нормативно-правового та методичного забезпечення управління безпекою діяльності працівників органів внутрішніх справ.

Аспекти охорони честі та гідності у своїх дослідженнях та працях розглядали: А.Л. Анісімов, Ю.В. Баулін, А.В. Грищук, А.А. Дудоров, В.І. Осадчий, А.Н. Костенко, І.С. Ной та ін. Однак, незважаючи на велику кількість робіт з приводу цієї теми, не здійснено виокремлення причин і тому не зазначені шляхи вирішення проблеми, що і потребує подальшого розгляду.

У Конституції України закріплено, що всі люди є вільними і рівними у своїх гідності та правах (ст. 21), що кожен має право на повагу до його гідності (ст. 28), зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, ніхто не має права зазіхати на права та свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68). У ст. 3 Конституції України визначено, що «людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Честь і гідність є важливими нематеріальними благами, певною соціальною оцінкою особи, яка визначається поведінкою, діями та професійною діяльністю. «Честь і гідність громадян – особисті, невід'ємні від особи немайнові блага, що охороняються як цивільним, так і кримінальним правом. Враховується, що честь – це певна соціальна оцінка громадянина, об'єктивне ставлення до нього, яке утворює його матеріальну і ділову репутацію. Гідність – це усвідомлення особою своїх якостей, здібностей, світогляду і суспільного значення» [2, с. 351]. Право на захист честі та гідності закріплено як у національних нормативно-правових актах, так і в низці міжнародних правових документів, зокрема в Загальній декларації прав людини (1948 р.), Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (1966 р.), Мінімальних стандартних правилах поведіння

з в'язнями (1955 р.) та інших. Отже, право на честь і гідність є основним конституційним правом людини. Уявлення про рівну гідність усіх людей є основоположним фундаментом їх рівноправності та перешкодою для встановлення необґрунтованих привілеїв чи обмежень стосовно окремих осіб. Побудова громадянського суспільства в Україні не можлива без належної системи правового захисту честі та гідності особи.

Кримінально-правовий захист честі та гідності особи передбачений у чинному кримінальному законодавстві України.

Особливо актуальним захист честі та гідності є для працівників поліції. Діяльність працівників Національної поліції України у більшості випадків пов'язана з небезпекою та стресовими ситуаціями. Можливість нападу на працівників поліції існує протягом усього часу патрулювання і навіть просто носіння форми та зброї. Загостренню проблеми життєдіяльності працівників поліції сприяє криміногенна ситуація, що склалася у суспільстві.

Підкреслюючи своєрідність умов професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ, М. В. Виноградов наголошує на високій імовірності виникнення психічних розладів [3, с. 16], а В. Г. Андросюк зазначає, що багато екстремальних випадків виникає у працівників не лише на службі, а й в умовах, не пов'язаних з вирішенням оперативно-службових завдань (конфліктні взаємовідносини в найближчому суспільному оточенні — сім'я, сусіди, знайомі; провокаційні дії осіб у громадському транспорті, місцях масового відпочинку громадян, магазинах, установах) [3, с. 40].

Поліцейський виступає з одного боку як громадянин України, а з іншої як службова особа, яка часто стикається з випадками порушення власних прав при виконанні своїх обов'язків.

Забезпечення особистої безпеки працівника поліції зумовлюється його індивідуально-психологічними особливостями, рівнем фізичного розвитку та інтелекту, рівнем моральних якостей, професійними навичками і вмінням вирішувати конфліктні ситуації, здатністю до самостійного аналізу професійної діяльності з метою розробки нових елементів стратегії і тактики, удосконалення засобів і прийомів ефективного виконання оперативно-службових завдань [4, с.80].

З огляду на це необхідно активізувати кадрову роботу в органах поліції, переглянути основні напрямки виховної роботи з персоналом. Порядок прийому кандидатів на службу в поліцію необхідно здійс-

нювати відповідно до вимог ст. 81 закону України «Про Національну поліцію», необхідно визначити професійний статус кожної посади і не лише вимагати від працівника поліції відповідати займаній посаді, а й морально та матеріально підтримувати і захищати його.

У зверненнях, що нерідко надходять до керівників органів поліції, наявна інформація щодо неправомірної поведінки поліцейських, інколи висуваються обвинувачення у вчиненні тяжких злочинів. Найбільше надходить повідомлень про дисциплінарні проступки й аморальну поведінку, що свідчить про негативні ділові та моральні якості працівників поліції. Такі звернення безпосередньо зачіпають честь і гідність поліцейських. По кожному з таких звернень проводиться ретельна перевірка та службові розслідування. Тому буде доречним проводити не тільки бесіди з поліцейськими стосовно ділової етики спілкування з громадянами, а й їх навчання з метою підвищення культурних та мовних навичок.

Необхідно також звернути увагу на психологічну підготовку поліцейських, що дасть змогу їм підвищити психологічну стійкість в умовах стресогенних ситуацій. Невміння працівника поліції регулювати свій психічний стан і дії призводить до негативних, часто тяжких наслідків як для нього самого, так і для оточуючих. Невміння керувати своєю поведінкою знижує здатність особистості соціально-психологічно адаптуватися до наявних умов середовища, є серйозною перешкодою в реалізації її життєвого потенціалу. Оволодіння працівниками прийомів та методами психологічної саморегуляції є вельми актуальним завданням сучасності. Великих успіхів у службовій діяльності досягають працівники, в яких «міцніші нерви», які краще вміють налаштуватися на боротьбу зі злочинцем, більш раціонально розпоряджатися не тільки своїми фізичними та розумовими ресурсами, а і зберігати на оптимальному рівні нервово-психічну активність, проявляти у складних ситуаціях оперативно-службової діяльності свою психологічну стійкість

Вдосконалення системи організаційно-правових заходів у сфері забезпечення охорони та захисту життя, здоров'я, честі, гідності й недоторканності працівників органів внутрішніх справ під час виконання останніми посадово-функціональних обов'язків передбачає підвищення їх професіоналізму. Професіоналізм працівників органів внутрішніх справ — це передусім високий рівень їх теоретично-

практичної підготовки щодо виконання посадових функцій та завдань. Для того, щоб стати професіоналом, треба не лише вчитися, а й оволодівати професією практично. Бажання бути правоохоронцем повинно виникнути не через перегляд вітчизняних і зарубіжних бойовиків і серіалів, а через особисте усвідомлення небезпечності, непередбачуваності, іноді невдячності цієї професії. При опануванні професії поліцейського необхідно приділяти достатню увагу розвитку цілісної особистості – логіка, фізична сила, психологічна витримка, мовні навички. Тільки свідомий вибір кожного поліцейського може надалі дати потужний поштовх до формування професіонала своєї справи, бажання постійно підвищувати свою професійну майстерність не тільки через розвиток фізичних можливостей і навичок володіння вогнепальною зброєю та спеціальними засобами, а й уміння бути толерантним, виваженим, неупередженим, уважним до потреб людей.

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 20.11.2017).

2. Сучасна правова енциклопедія / О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, Н. М. Оніщенко та ін. – Київ : Юрінком Інтер, 2009. – 382 с.

3. Виноградов М. В. Проблемы распространенности, диагностики и профилактики психических расстройств среди личного состава органов внутренних дел / М. В. Виноградов. – М.: МВД СССР, 1982. – 121 с.

4. Особиста безпека органів внутрішніх справ та охорона праці в галузі: навч.-практ. посіб./ уклад. В.П. Оліградський, В. Я. Долішня. – Івано-Франківськ, 2004.

Олійник Ангеліна Олександрівна,
студентка Донецького державного
університету управління,
лаборант юридичної клініки «Феміда»

ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ В СИСТЕМІ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Гарантією соціальної справедливості будь-якого суспільства є достатній рівень юридичної обізнаності і можливості отримання безоплатної кваліфікованої правової допомоги.

Право професійної правничої допомоги гарантується Конституці-